

[imal-Cnub Dhlizi n Cnubi Qafqazn hmiyyti](#)

Azərbaycan Respublikası, xüsusən də Bak limanı BRI Orta Dhliz, imal-Cnub və Fars kərfzi-Qara dəniz d daxil olmaqla beynəlxalq dhlizlərdə mühüm rol oynayır. Hansı ki, hər dhliz rəqəmsal xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

AranNews - Azərbaycan Respublikası və xüsusən də Bak limanı beynəlxalq dhlizlərdə, o cümlədən BRI-nin orta dhlizi, imal-cnub və Fars kərfzi-Qara dəniz dhlizlərində mühüm rol malikdir və hər dhliz rəqəmsal xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə də Bak limanı regionun logistik mərkəzinə çevirmək niyyətindədir. Məhz həmin səbəbdən bu yaxınlarda Bak Limanı Tədris Mərkəzi spaniyalı tlim mərkəzi olan Escola Europea - Intermodal Transport ilə anlama memorandumu imzaladığı ki, logistika mərkəzinin yaradılmasında spaniyalı limanların təcrübəsindən istifadə edilə bilər. Bu məqalə 2021-ci ilin oktyabrında Bak limanından başlayaraq Kataloniya limanının strategiyası ilə tanınan olmaq və Barselonaya sənaye zamanı bəzi təhlükələrə qarşı nticəsi idi. Bak limanı orta dhlizin mərkəzi qovadır. Avropa qatarlarının gəmilərlə Qazaxıstan limanlarına və ya kəsin birlidir. Həmin dhliz İmal-Cnub Beynəlxalq Nəqliyyat Dhlizində (INSTC) mühüm rol oynayır; Hindistan, İran, Azərbaycan və Rusiyanın gəmi, dəniz yolu və avtomobil yolu ilə birləşən 7200 kilometrlik yeməkdir.

Naxçıvan və Bak dəniz yolu hərəkəti

Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya arasında Dağ Qarabağ məsələsində son vaxtlar atılan addımlardan sonra Bak dəniz yolu Qafqaz dəniz yolunu bərpa etmək və onu regionun qərbi bələdiyyəsi, rəqəmsal sənaye yerli Naxçıvanla birləşən dəniz yolu xəttini yenidən açmaq niyyətindədir. Bu inkişaf tək Azərbaycan və onun rəqəmsal deyil, həm də imal-cnub dhlizində daha yaxşı imkan axtaran İran və Rusiya ilə faydalı olacaqdır. Sənaye dəniz yolu 1941-ci ildə Azərbaycan Sovet İttifaqının tərkibində olarkən açılıb və 1989-cu ildə Sovet İttifaqının dağılması və Ermənistanla Azərbaycan arasında siyasi gərginliyin ilk mərhələsində gəmiçilik işləri dayandırılıb. Əslində, bu dəniz yolu marşrutu Sovet İttifaqı ilə Fars kərfzindəki İran limanları arasında yeməklərin daşınması üçün istifadə olunurdu. Həmin səbəbdən bu xətt indi az-ox eyni məqsədi güdür və Rusiyanın Fars kərfzi, hətta Hindistanla birləşir. Təbii ki, nisbətən qısa müddətə olan təxminən 100 km dəniz yolunun yenidən qurulması daxildir.

Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyin azalması Rusiyanın mühüm rolunu oldu. Rusiya həm də Azərbaycandan dəniz yolunun inkişafına onun dəstəyi proqramının təqdimatının ilk mərhələsində biridir. Bu sənaye rəqəmsal Qafqaz dəniz yolu sisteminin bəzi imkanları yaradır. Ona görə də siyasi iqtisadçılar hesab edirlər ki, Naxçıvan dəniz yolu regionun mühüm gəmiçilik mərkəzi olaraq lobbiləşdirilməlidir. Amma bu dəniz yolu xəttində Azərbaycan və Ermənistan da faydalanacaq. Məsələn, Azərbaycandan daxili bələdiyyə ilə Naxçıvan bələdiyyəsi arasında daha yaxşı əlaqə yaranacaq. Nəzərdə tutulan qatarlar daha uzun marşrutla gedib və

ranla srhd hrkt edirlr. Bu uzun marrut Nax¸van v ran arasndak Culfa srhd-ke¸id mntqsini Ermnistan v Azrbaycann daxilin birldirn yeni xttl vz olunacaq. ki ölknin Qafqazda hyati hmiyyt ksb edn ksim nöqtsin ¸evrilmk ö¸ön böyök potensial var ki, bu da imal-cnub dhlizind kommunikasiyan artrr v bölgdki möhöm .nqliyyat oyun¸ular ö¸ön yeni imkanlar a¸r

BTQ dhlizin tsir

Bak-Tbilisi-Qars dhlizi (BTQ) Törkiyni Görcöstana birldirir, oradan da Azrbaycana ¸atr. Bu, Avrasiya nqliyyat ö¸ön möhöm dmir yolu laqsi saylr. Çönki digr sx marrutlara la alternativdir v yeni pk Yolu boyunca yerln region ölkrin hmiyytli drcd inki af etmk imkan verir. Bununla bel, Nax¸van dmir yolu xtti il regionda mövcud vziyytin sasl dyiikliklr mruz qalmas ehtimal var.

Çönki Azrbaycan v Ermnistan hr ikisinin bir-birinin razisin dmir yolu il ¸x var v buna gör d ö¸öncö ölklr vasitsil qsa yollara ehtiyac olmayacaq. BTQ dhlizinin ¸ox göman .ki, nqliyyat v dama qabiliyytini itircyi proqnozladrla bilr

Sumqayt-Yarama dmir yolu

Azrbaycan imal-Cnub Beynlxalq Nqliyyat Dhlizi özrindki dmir yolu xttinin möhöm hissini yenidn qurur. sas diqqt Sumqayt-Yarama dmir yolu xttinin yenilnmsin yönlib. Fevraln sonunda 23 km-lik hissini a¸indan sonra qalan 31,4 km-lik hissi d tezlilik istifady verilck. Sumqayt-Yarama dmir yolu xtti ikizolaqldr v qalan 31,4 km-lik hissini tamamlanmas il birinci marrutun yenidn qurulmas baa ¸atdrlacaq, daha sonra ikinci marrutun yenidn qurulmasna balanacaq. Sumqayt-Yarama dmir yolu Azrbaycandan ke¸n, Hindistan v Rusiyan birldirn imal-Cnub Beynlxalq Nqliyyat Dhlizinin bir hissidir. Bu dhliz Sövey kanalndan ke¸n gmi¸ilik marrutuna alternativ olaraq böyök potensiala malikdir v yöklri Hindistan v ran arasnda damaq olar, sonra quru yolu il .dana bilr

Bundan lav, dmir yolu xtti Sumqayt v Yaraman birldirmk ö¸ön vacibdir. Hr ikisi Bakda Xzr dnizinin v Aberon yarmadasnn yaxnlnda yerlir. Qeyd edk ki, Bak, beynlxalq dmir yolu bksind Azrbaycann sas limandr. Sumqayt-Yarama dmir yolunun yenidn qurulmas layihsi Azrbaycan hökumti, Asiya nki af Bank v Fransa nki af Agentliyinin birg layihsidir. imal-Cnub Beynlxalq Nqliyyat Dhlizinin tikintisi ¸r¸ivsinde yenidnqurma ilrin 18 fevral 2020-ci ild balanlb. Layih, tikinti v i nzart Törkiy, Qazaxstan v Almaniyadak birg mössislr trfindn ba tutub. Layihy hm¸inin 37 körpönön, 81 su kmrinin v 7 heyvan ke¸idinin tikintisi .daxildir

Qafqazda sölh; dmir yolunun ¸i¸klnmsinin a¸ar

Bzi ekspertlr imal-Cnub dhlizinin tamamlanmasnn ¸atmayan halqasnn randa v onun dmir yolu bksind olduunu bildirir. Lakin iki Qafqaz ölksi arasnda grginlik daha ciddi problemlr yaradb. Bu dhlizin daha da inki af v istifadsi ö¸ön ilkin rt tkc randa dmir yolu xtlrinin ¸kilmsi deyil, n sas Rusiyan rana, daha ¸ox Hindistana birldirmk ö¸ön bu dhliz Qafqazdan –Ermnistan v Azrbaycan

